

Wetswijziging ouderbijdrage: een besluit met gevolgen

TEKST: LUCY BEKER

Droom komt uit: SAAM stopt met ouderbijdrage

Als eerste schoolbestuur in Nederland schrapt stichting SAAM de vrijwillige ouderbijdrage. Vanaf schooljaar 2020-2021 hoeven ouders niets meer betalen op de 27 basisscholen van SAAM in Oss, Veghel en omgeving. Het schoolbestuur wil hiermee een statement maken. 'Het gaat ons om solidariteit en gezamenlijke verantwoordelijkheid voor alle kinderen.'

In de praktijk verandert er overigens niets op de scholen, benadrukt **Edith van Montfort** van het college van bestuur van SAAM. 'We sloten al nooit kinderen uit van activiteiten. Maar we willen voortaan ook geen gesprek meer met ouders over geld. Ons onderwijs moet gewoon altijd deugen, of een school nu in een rijke of in een kansarme buurt staat. Ik vind het raar dat rijke scholen extra dingen kunnen bieden. Kinderen hebben allemaal evenveel recht op goed onderwijs.'

Voor Van Montfort was het altijd al een droom om te stoppen met de vrijwillige ouderbijdrage. Toen ze het idee begin dit schooljaar voorlegde aan de directies van de basisscholen, kreeg ze veel bijval. Met ingang van schooljaar 2020-2021 is de ouderbijdrage op de scholen van SAAM verleden tijd.

Minder dan 1 procent

'Hoe dit te rijmen is met de onderwijsstakingen en de roep om meer geld voor het onderwijs? Simpel: de ouderbijdrage is niet bestemd en ook niet voldoende om een leraar van aan te stellen', legt Van Montfort uit. 'Het gaat om minder dan 1 procent van onze totale begroting, gemiddeld 35 euro per leerling per jaar, die we gebruiken voor extra's als schoolreisjes en ateliermiddagen. Maar die dingen horen volgens ons ook bij het onderwijs en die zullen wij dus voortaan uit ons eigen budget betalen. Een kwestie van keuzes maken.'

Kritisch

De medezeggenschapsraden en ouderraden van de SAAM-scholen bleken minder enthousiast dan de directies. 'We kregen complimenten van de gemeenten, landelijke politiek en maatschappelijke organisaties, maar onze ouderraden zijn kritisch', bevestigt Van Montfort. 'Zij zijn bang dat ze hun autonomie kwijtraken. De ouderbijdrage was 'hun potje', met dat geld organiseren zij hun activiteiten. Maar dat zal niet veranderen, alleen zullen wij als bestuur voortaan dat potje vullen. Zij hoeven dan geen ouders meer achter de broek te zitten over die vrijwillige bijdrage. Meestal hoefde dat trouwens niet, maar het gaat ons ook om de impliciete druk op ouders om te betalen. Ook daar willen we vanaf.' ◀

'Wij vullen voortaan zelf het potje van de ouderraad'

Wetswijziging en uitzonderingen

De Tweede Kamer is in december 2019 akkoord gegaan met een wetsvoorstel van SP en GroenLinks over de vrijwillige ouderbijdrage. Daarin wordt vastgelegd dat scholen leerlingen niet mogen uitsluiten van door de school georganiseerde activiteiten als hun ouders de bijdrage niet hebben betaald. Op voorstel van D66 werd daarbij een amendement aangenomen dat een uitzondering maakt voor profiel-scholen die onder een overkoepelend verband vallen, zoals technasia, topsportscholen en scholen met tweetalig onderwijs. Reden voor deze uitzondering is dat scholen geen bekostiging ontvangen voor de langdurige extra lessen die bij het profiel horen. De gymnasia vallen niet onder deze uitzondering.

Over de vrijwillige ouderbijdrage wordt al jaren gesteggeld. Daarom heeft de Tweede Kamer nu ingestemd met een wetswijziging die bepaalt dat leerlingen nooit mogen worden uitgesloten van schoolactiviteiten als hun ouders de bijdrage niet betalen. Een besluit dat misschien meer gevolgen heeft dan gedacht. Voor de een komt een droom uit, de ander vreest voor verarming van het onderwijs. Dat laatste geldt met name in het voortgezet onderwijs, dat behoefte heeft aan uitzonderingen op de nieuwe regel. Op deze pagina's zoomen we in op die gevolgen.

Zorgen over de Rome-reis

'Kan de Rome-reis voor gymnasiasten straks nog doorgaan? Daar maak ik me zorgen over', zegt **Hans Relou**, rector van **Gymnasium Bernrode in Heeswijk-Dinther**, een van de zes scholen van de **Onderwijsstichting Zelfstandige Gymnasia**. Hij vindt de wetswijziging 'redelijk ondoordacht'.

Tot nu toe hebben gymnasia nauwelijks te maken met ouders die de vrijwillige ouderbijdrage niet kunnen of willen betalen. Relou: 'Bij ons betaalt nagenoeg 100 procent. We gebruiken die bijdrage overigens niet voor schoolactiviteiten en ook niet meer voor lesmaterialen. De tekendoos met inhoud bijvoorbeeld, die ouders vroeger moesten kopen, krijgen leerlingen inmiddels van de school. Ook voor een excursie naar Xanten in de eerste klas, een kennismaking met de klassieke cultuur, vragen we geen ouderbijdrage. Het is niet zo ver weg en niet zo duur, dus dat kan de school regelen.' Op Gymnasium Bernrode wordt de ouderbijdrage uitsluitend gebruikt voor de organisatie van facultatieve activiteiten, zoals naschoolse cursussen. 'Hiermee bieden we onze leerlingen extra uitdaging en verbreding. Denk aan lessen Chinees of Russisch of een debatclub. Daarvoor moeten wij wel docenten inhuren en daar is dus geld voor nodig, dat niet in de lumpsum zit. De leerlingen kunnen vrij kiezen als hun ouders de bijdrage hebben betaald'.

Rome hoort erbij

Over deze activiteiten maakt Relou zich nog niet zoveel zorgen, omdat die niet echt nodig zijn om een diploma te halen. Hij vreest vooral voor het voortbestaan van de reizen naar Rome en naar Griekenland in de bovenbouw. 'Wij vinden die reizen wel echt horen bij de klassieke opleiding, ze geven verdieping en beleving, en zijn goed voor de internationale en maatschappelijke oriëntatie. De reizen worden betaald door de ouders. Een enkele keer komt het voor dat een ouder het niet kan betalen, daar zoeken we dan een oplossing voor zodat alle leerlingen mee kunnen. Er is nog nooit een kind uitgesloten'.

'Goedbedoelde wet kan averechts uitpakken'

Overbodige wet

Maar na de wetswijziging ziet Relou een bui hangen. 'Als straks ineens een groep ouders met de nieuwe wet in de hand afdwingt dat hun kind zonder betaling mee moet naar Rome of Griekenland, dan zitten we met een probleem. Want de school heeft niet de middelen om zo'n dure buitenlandreis structureel voor alle leerlingen te bekostigen. Dan rest ons niets anders dan de reis af te schaffen. Daarmee worden onze leerlingen de dupe van een wet die goed bedoeld is, maar averechts uitpakt. Een overbodige wet ook, want die is bedoeld om een probleem op te lossen dat er op veel scholen helemaal niet was, in elk geval niet op de meeste gymnasia. Maatwerk zou naar mijn mening meer voor de hand liggen, maar dat is politiek gezien natuurlijk lastiger dan een generieke maatregel.' De Onderwijsstichting Zelfstandige Gymnasia hoopt nu dat de Eerste Kamer voor de gymnasia een uitzondering wil maken, net als voor de technasia, tweetalige scholen en andere profielscholen (zie kader). ◀

